

Illés Klára

MEGTARTÓ ERŐ

Egy parasztcsalád vége

Szerkesztette
TURI TÍMEA

A borítón Illés Gyuláné Stampfer Klára
és Illés Gyula, Csatka, 1957

© *Illés Klára, 2021*

Aztán gyűtt a német világ. Volt a faluban a Lohinger János bácsi. Ő ment a németekhez mindenhova: hát csak nem fogjátok megvetni az anyanyelveteket? Hogy nézne az ki, ha tik nem vallanátok magatokat németnek, mikor nagyszülükru kifelé folyólag tisztá német ajkúak vagytok! Így aztán összeszedte a betelepedett majoriakat, mert itt mind svábok voltak. Ezek, mi is, így léptünk be a Volksbundba.⁵ Tizenöt-húsz család volt ez, a faluban a többi magyar úgy nyolcvan család. A csatákaiak haragudtak aztán a németekre, mert csináltak külön sváb búcsút. Hozták a móri trombitazenekart, volt nagy sátor. Akkor ez nagy nivójú valami volt. Én még kisleány voltam, tizennégy-tizenöt éves. Elvittek egy hónapra Bácskába is, egy ottani sváb családhoz nyaralásra. Hosszú volt az az egy hónap nagyon. Sokat sírtam. Tiszakálmánfán volt ez. A német, vagyis sváb beszéd énnekem ment mindig. A negyedik osztályt Bakonyoszlopon a német iskolában jártatták ki velem. Bakonyoszlopon engem nagyon szeretett a plébános úr az iskolában, mert mindig jelentkeztem. A Békefi kántortanító lányai lettek a barátnőim, nagyon megértettük egymást. Igen szeretett a Náncsi nénim, édesanyám testvére, és az András bácsi, a férje, ő náluk laktam, talán azért is szerettek, mert a szegény kis árvát látták bennem. A nagyszüleim, nagymamám nem is tudott magyarul. Olvasni, írni már nem tudok németül. Amíg anyám, a mujder, így szólítottam, élt, sokszor németül beszélünk, hogyha nem akartuk, hogy más is értesse, miről van szó.

⁵ Volksbund der Deutschen in Ungarn (Magyarországi Németek Népi Szövetsége). A magyarországi németek (náci kifejezéssel népi német, *Volksdeutsch*) jelentős részét tömörítő, a náci ideológiával rokonszenvező szervezet Franz Anton Basch vezetésével alakult 1938. november 26-án.

1940-ben tifuszos lettem, először a bátyám, utána én. A zirci kórházban voltam három hétig, nagyon lefogytam, mert csak folyadékot kaptam, de szerencsére életben maradtam. Unokatestvérem járt Bakonyoszlopról hozzám a kórházba, már később, mikor ehettem, hozott piskótát.

Egyszer bicikliztem a járdán, és a csendőrök rögtön elkaptak. Fölírták a nevemet, mert hát tudták, látták, hogy német leány vagyok, mert a Heimből mentem haza. Az is a Lohingeréknél volt, a Heim, az Otthon, ahol a sváb fiatalok összejöttek. Aztán abban az időben tilos volt a járdán biciklizni. Be kellett mennem, mert behívtak a járásbírószágra Zircre. A barátnőmmel, Lohinger Marissal mentünk biciklivel. Hát, jól van. Azt mondták csak: többet ez ne forduljon elő, nem szabad a járdán menni. Hát mit tudtak csinálni, kisleány voltam. Na, Marissal hazafelé gyöttünk. Bementünk – „Itt a Bakony közepe, a csárdába gyere be!” – Fekete Ferenchez a kocsmába, Zircről kifelé. Megittunk egy fröccsöt! Aztán mi lett! Mielőtt a Kúhegyre értünk volna, befordultunk a kúhegyi útra – voltak ott gyönyörű gesztenyefák, az alatt lefeküdtünk egy kicsit, aztán elaludtunk a fröccstű. A mai világba már nem lehetne ott lefeküdni, mert elkapnák az embert. Nem bántott bennünket senki se. Na, fölbredtünk, már nygy óra vót, fél öt, hát akkor elindultunk. De rettenetes egy út volt hazafelé, mert lefelé se lehetett fölülni, olyan sziklás volt minden.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben,
a nyomda alapításának 139. esztendejében, 2021-ben.
A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős vezető Csöndes Zoltán vezérigazgató
www.gyomaikner.hu

Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Balogh Emerencia
Műszaki vezető Takács Klári
A könyvet Pintér József tervezte
Kiadványszám 9131
Kner Antikva betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3871 0
ISSN 0324-797X